

Dincolo de fondurile publice: diversificarea finanțării pentru restaurarea zonelor umede

MESAJE-CHEIE

- Deficitul global privind finanțarea pentru conservarea și restaurarea ecosistemelor, inclusiv a zonelor umede, impune implementarea unor mecanisme financiare noi, care să includă eforturi de investiții publice și private.
- Cercetările derulate în cadrul proiectului european RESTORE4Cs (finanțat prin programul Horizon 2020) arată că, deși sectorul public acoperă de regulă costurile de capital pentru restaurarea zonelor umede costiere, asigurarea unei finanțări stabile și pe termen lung pentru administrare și întreținere rămâne o provocare majoră.
- Instrumentele financiare mixte pot contribui la alinierea capitalului privat – provenit de la instituții financiare, investitori cu impact și alți actori relevanți pentru prioritățile și politicile publice existente.
- Rolul factorilor de decizie în stimularea investițiilor private include: reducerea riscului investițional, crearea unei piețe pentru serviciile ecosistemice, aplicarea stimulentei financiare și îmbunătățirea integrării politicilor privind zonele umede în strategiile mai ample de protecție a naturii, concomitent cu întărirea planificării pe termen lung.

RESTORE4Cs este un proiect Horizon Europe care își propune să evalueze efectele acțiunilor de restaurare asupra capacității zonelor umede de a atenua schimbările climatice și de a oferi o gamă largă de servicii ecosistemice, utilizând o abordare integrată sistemică din perspectiva socio-ecologică. Mai multe informații sunt disponibile la: <https://www.restore4cs.eu/>

Introducere și context politic

Zonele umede furnizează servicii ecosistemice esențiale - inclusiv apă curată, producție de alimente, protecție împotriva inundațiilor și stocare a carbonului - reprezentând peste 7,5% din PIB-ul global, deși acoperă doar 6% din suprafața Terrei¹. Această valoare ar fi și mai ridicată dacă s-ar lua în calcul și beneficiile indirecte generate de ecosistemele aflate în stare bună. În pofida importanței lor pentru mediu și pentru bunăstarea umană, la nivel global se pierde anual aproximativ 0,52% din suprafața zonelor umede. Cauza principală este lipsa considerabilă de finanțare pentru conservarea și restaurarea acestora, ceea ce subminează eforturile de combatere a schimbărilor climatice și a pierderii biodiversității¹. Conform raportului **Global Wetland Outlook 2025**, zonele umede primesc doar o mică parte din finanțarea globală destinată soluțiilor bazate pe natură și acțiunilor climatice - mai puțin de 9% fiind alocată ecosistemelor de apă dulce¹. Prin urmare, zonele umede continuă să fie neglijate în planificările bugetare, ceea ce accentuează un decalaj care nu este doar financiar, ci și unul de prioritate în agendele politice.

Reducerea deficitului de finanțare pentru conservare și restaurare necesită creșterea investițiilor în acțiuni pozitive pentru natură și redirectionarea investițiilor dăunătoare către proiecte care reduc impactul negativ și generează co-beneficii pentru mediu¹. Acest lucru este în concordanță cu diversele cadre politice existente pe această temă:

- La nivel global: **Cadrul Global pentru Biodiversitate Kunming-Montreal**² prevede, printre obiectivele sale, *Ținta 18*, care solicită reformarea subvențiilor dăunătoare, și *Ținta 19*, care subliniază că finanțarea publică - deși esențială - este insuficientă pentru a acoperi deficitul de finanțare al biodiversității și pentru a inversa pierderea naturii.
- La nivelul Uniunii Europene: principalul cadru de referință este **Regulamentul (UE) privind restaurarea naturii**³, care stabilește obiective obligatorii de restaurare a ecosistemelor degradate, inclusiv a zonelor umede, și promovează inițiative de mobilizare a finanțării private, cum ar fi programul InvestEU.
- **Strategia UE pentru biodiversitate 2030**⁴ recunoaște că stoparea pierderii biodiversității necesită investiții publice și private semnificative, atât la nivel național, cât și european, și solicită o mobilizare mai eficientă a acestor resurse.
- În plus, **Planul de acțiune privind creditele pentru Natură**⁵, lansat recent de Comisia Europeană, urmărește „stimularea investițiilor private în acțiuni care protejează și conservă natura, recompensând actorii care implementează și finanțează astfel de acțiuni”.

Se conturează tot mai clar nevoia unor mecanisme colaborative care să diminueze dependența excesivă de fondurile publice în finanțarea acțiunilor climatice și să atragă capital privat. Aceasta presupune o schimbare semnificativă a modului actual de finanțare a conservării și restaurării zonelor umede.

Acest document de politică publică explorează rolul factorilor de decizie în sprijinirea tranziției către o implicare mai amplă a finanțării private în menținerea sănătății ecosistemelor de zone umede.

1. Practici actuale de finanțare pentru restaurarea zonelor umede în studiile de caz RESTORE4Cs din Europa

Granturile sub formă de transferuri publice, asistență oficială pentru dezvoltare, filantropie privată sau granturi individuale rămân cele mai frecvent utilizate instrumente financiare în domeniul conservării și restaurării zonelor umede. Cercetările derulate în cadrul proiectului RESTORE4Cs, pe baza unor studii de caz privind restaurarea zonelor umede de coastă - Marjal dels Moros (Spania), Petit Badon și Le Cassaire (Franța), Carasuhat (România) și Rammegors (Țările de Jos) - confirmă această practică în obținerea fondurilor (vezi exemplul din Caseta 1).

În cele cinci studii de caz analizate în cadrul proiectului RESTORE4Cs, costurile de capital pentru activitățile de restaurare sunt finanțate, de regulă, prin fonduri europene sau prin sprijin național. Aceste costuri implică, în general, investiții singulare de mare anvergură, cum ar fi lucrările de terasament sau infrastructura de control al apei, precum diguri și pompe. Totuși, costurile recurente sunt în mare parte trecute cu vederea și adesea insuficient finanțate. Acestea includ activități precum întreținerea, monitorizarea, elaborarea reglementărilor, managementul adaptiv (de exemplu, pentru controlul speciilor invazive), educația și activitățile de informare publică. În majoritatea studiilor de caz privind restaurarea și care depind exclusiv de fonduri

publice, absența unor planuri financiare structurate pe termen lung limitează considerabil potențialul de extindere a eforturilor de restaurare.

RESTAURAREA ZONELOR DE NĂMOL ȘI A MLAȘTINILOR SĂRATE ÎN RAMMEGORS, ȚĂRILE DE JOS

Rammegors este o rezervație naturală situată în delta de sud-vest a Țărilor de Jos, parte a rețelei Natura 2000 și sit Ramsar. În anul 2010, accesul apei marelui canal către Rammegors - întrerupt încă din 1970 - a fost restabilit prin construcția unui canal prevăzut cu un stăvilă reglabil, permițând restaurarea a aproximativ 145 de hectare de mlaștini sărate și zone de nămol, și reconstituirea unui ecosistem salin. Acest exemplu evidențiază modul în care diferite departamente guvernamentale, din domenii de intervenție distincte, au colaborat eficient pentru a concepe și finanța, din fonduri publice, costurile unice de infrastructură. Totuși, scăderea resurselor destinate întreținerii îngreunează activitățile zilnice de management al sitului, ceea ce face necesară identificarea unor surse alternative și durabile de finanțare pentru continuarea lucrărilor de restaurare.

2. Rolul potențial al finanțării private și provocările aferente

Programele de finanțare publică sunt, de regulă, pe termen scurt (de exemplu, schemele Uniunii Europene), iar fondurile naționale depind adesea de priorități politice fluctuante și sunt slab coordonate. În acest context, organizațiile multilaterale, guvernele naționale și agențiile publice trebuie să utilizeze tot mai frecvent instrumente de finanțare mixtă, care combină fondurile publice și private. Această abordare ar permite securizarea unor surse de finanțare la scară largă, maximizând totodată eficiența resurselor publice limitate.

Furnizorii de finanțare mixtă - inclusiv instituții financiare, investitori de impact și alți actori interesați - se pot confrunta însă cu dificultăți

în identificarea unor oportunități viabile de investiții în zonele umede, care să fie compatibile cu profilul lor de risc și cu costurile de participare (de exemplu, investiții verzi, credite pentru natură, plăți pentru servicii ecosistemice, stimulente fiscale)⁶. Proiectele de restaurare a ecosistemelor, inclusiv a zonelor umede, pot fi considerate riscante din perspectiva investitorilor privați, datorită naturii activităților, a riscurilor politice, a guvernancei slabe și a incertitudinii privind rata de rentabilitate, factori care pot descuraja investițiile⁷. Sectorul public poate însă crea un mediu favorabil prin oferirea de stimulente pentru conservare și prin susținerea dezvoltării unor fluxuri noi de venituri⁸.

3. Recomandări de politici: oportunități pentru actorii publici de a valorifica finanțarea privată

Factorii de decizie, la toate nivelurile de guvernare, au un rol esențial în accelerarea acțiunilor pentru protejarea și restaurarea zonelor umede din Europa, prin utilizarea efectului de pârghie al finanțării private. Principalele recomandări sunt următoarele:

a. Reducerea riscurilor investiționale

- Creșterea gradului de conștientizare privind valoarea naturală și socio-economică a zonelor umede, pentru a transforma conservarea și restaurarea acestora într-o prioritate politică și pentru a încuraja sprijinul public.
- Dezvoltarea unor instrumente juridice obligatorii pentru extinderea restaurării ecosistemelor, prin cadre de reglementare stabile și transparente, care să ofere investitorilor siguranță pe termen lung.
- Stabilirea unor obiective ambițioase și măsurabile pentru restaurarea zonelor umede, cu termene clare, criterii solide de monitorizare și evaluare și finanțare adecvată.
- Elaborarea de scheme de finanțare mixtă care să includă garanții și mecanisme de partajare a riscului - cum ar fi garanțiile parțiale de credit sau capitalul de primă pierdere - pentru a proteja investitorii, consolidând în același timp încrederea în proiecte prin cofinanțare public-privată.

b. Crearea și consolidarea piețelor pentru serviciile ecosistemice

- Instituirea și promovarea schemelor de plată pentru servicii ecosistemice (PES), prin care proprietarii de terenuri sunt compensați pentru activitățile de conservare sau restaurare a zonelor umede.
- Dezvoltarea unui sistem de credite de mediu, de încredere (de exemplu, credite de carbon, de nutrienți sau de biodiversitate), susținut de reglementări guvernamentale, care să fie bazat pe rezultate ecosistemice măsurabile și să ofere beneficii clare și suplimentare pentru natură.

- Implementarea schemelor de certificare și etichetare care să permită consumatorilor și companiilor să plătească un preț premium pentru produse sau servicii provenite din zone umede gestionate durabil, care generează co-beneficii de mediu sau reduc impacturile negative asupra ecosistemelor.

c. Acordarea de stimulente financiare

- Reduceri sau deduceri fiscale pentru persoanele și entitățile care participă la mecanismele de finanțare a restaurării zonelor umede.
- Credite preferențiale cu rate ale dobânzii reduse pentru proiecte de conservare sau restaurare. Diminuarea subvențiilor și a finanțărilor acordate sectoarelor care au impact negativ asupra ecosistemelor, contribuind astfel la reducerea decalajului financiar.

d. Integrarea zonelor umede în politici și planificări mai ample

- Elaborarea unor planuri de politici pe termen lung pentru restaurare, care să reducă dependența de ciclurile politice scurte și de schimbările de agendă ce pot redirectiona capitalul.
- Promovarea implicării autorităților locale și a participării comunităților în administrarea zonelor umede, pentru a asigura o ancorare solidă în contextul local.
- Consolidarea sinergiilor între sectoarele de politici prin recunoașterea contribuției zonelor umede la obiective diverse - biodiversitate, climă, calitatea apei, sănătate, neutralitatea degradării solului - și alinierea acestora la cadrele globale și regionale existente, precum Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD), Cadrul Global pentru Biodiversitate, Acordul de la Paris, Convenția Ramsar și Pactul Verde European.

Referințe

1. Convention on Wetlands et al. *Global Wetland Outlook 2025: Valuing, Conserving, Restoring and Financing Wetlands*. <https://www.global-wetland-outlook.ramsar.org/> (2025) doi:10.69556/GWO-2025-eng.
2. Convention on Biological Diversity. *Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework*. CBD/COP/DEC/15/4 1-15 (Secretariat of the Convention on Biological Diversity, 2024).
3. European Commission. Regulation (EU) 2024/1991 of the European Parliament and of the Council of 24 June 2024 on nature restoration and amending Regulation (EU) 2022/869. (2024).
4. European Commission. EU Biodiversity Strategy for 2030. (2020).
5. European Commission. *Roadmap towards Nature Credits*. COM(2025) 374 final (2025).
6. Wattel, C. et al. *Finance for Low-Emission Food Systems – Six Financial Instruments with Country Examples*. (2024).
7. Alpizar, F. et al. *Review of Business and Finance Models and Market Demand (D4.1)*. (2022).
8. Chausson, A. et al. Going beyond market-based mechanisms to finance nature-based solutions and foster sustainable futures. *PLOS Clim.* 2, e0000169 (2023).

Autori: Elisa Ciravegna¹

Evaluatori: Volkert Beekman¹, Justine Raoult¹, Nico Polman¹, Auriane Bodivit², Ana Štrbenac³, Eleftheria Kampa⁴

¹ Wageningen Social Economic Research, ² Vertigo Lab, ³ MedWet, Franța, ⁴ Ecologic Institute, Germania

Citare: Ciravegna, E., 2025. Dincolo de fondurile publice: diversificarea finanțării pentru restaurarea zonelor umede. Sinteză de politici. *Proiectul RESTORE4Cs*.

PARTENERI

